

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Non tantum specierum & generum, sed indiuiduorum etiam singulas ideas
in Deo esse. c. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

Idea, & exemplar pertinet ad practicam scientiam: at vero idea potest etiam pertinere ad speculatiuam.

Debitant Theologi vtrum idea ad scientiam practicam Dei, an vero ad speculatiuam pertineat: & cum sit dissensio vocum, non rerum, neque illa sit magni momenti, plus æquo digladiantur: referam igitur breuiter quid singuli dicant paucis etiam quid sentiam in hoc eodem cap. explicabo S. Th. in hoc art. in corp. asserit ideam alio modo dici exemplar alio modo appellari rationem: nam exemplar primum dicitur, prout est principium futuri operis, & hoc pacto ad scientiam practicam ait pertinere. Deinde quatenus est tantum principium cognoscendi rem; & sic (inquit) magis proprie dicitur ratio, atque ad scientiam speculatiuam potest etiam pertinere. Cum addit particulam *etiam*, non indicat sub ea consideratione qua ratio dicitur, ad vtramque scientiam, & practicam, & speculatiuam simul posse pertinere, sed addit *etiam*, vt denotaret ideam, quæ dicitur exemplar, & sic ad practicam scientiam spectat, posse quoque ad speculatiuam scientiam pertinere, quatenus ratio est: atque idcirco in solutione secundi plane affirmat, non esse in Deo actum practicam scientiam illarum rerum, quæ nunquam futura sunt, sed tantum virtute, hoc est, quæ licet sit speculatiua, possit etiam esse practica.

Hanc difficultatem cum Caiet. ex professo non tractet in hoc artic. vnico tamen verbo explicasse videtur: cum ait, huius doctrinæ S. Th. fundamentum constare ex dictis supra q. 14. forsan enim intelligit ea quæ dixerat ipse in ea quæst. art. 16. quibus doctrina, quam ex S. Thom. retulimus, elucidari videtur. Putat enim Caiet. scientiam aliquam practicam non esse: nisi quæ supponit affectum, & voluntatem, quæ moueat ad opus: & quia scientiarum, quæ tantum possibiles sunt, non supponit in Deo talem actum voluntatis, ex sententia eius non erit actus practica: sed quia posset supponere talem actum si Deus alia facere decreuisset & tunc practica esset, ideo nunc dicitur virtutes, non actus practica.

Hanc opinionem sic explicatam tradunt Aegidius in 1. d. 36. art. 2. q. 3. & Gab. d. 35. q. 5. art. 2. dub. 4. & S. Thom. q. 1. de potentia art. 5. Contra vero recentiores Thomistæ contendunt, ideam respectu rerum tantum possibilem, esse actum & formaliter practicam: censent enim necessarium non esse ad rationem practicæ scientiæ posteriorem esse ordine suo actum voluntatis, vt ex affectu operis faciendi dirigat ad opus, & hanc diximus supra disp. 69. c. 2. esse veriorem sententiam. Quare expresse docent Albertus in 1. dist. 35. art. 8. & Durand. dist. 36. q. 4. nu. 6. omnem ideam ad scientiam practicam reducendam esse, cum tamen non omnis talem affectum supponat.

Hanc quidem opinionem vt veriorem amplector, quæ manifeste colligitur ex ijs, quæ dicta sunt in illa disp. vt autem optime notauit Gab. art. illo 3. dub. 3. etiam si ab æterno scientia, & idea Dei non operetur, sed in tempore, ab æterno tamen practica est: tu vero intellige non solum quia in tempore de facto operatur, sed quia posset in tempore operari, & producere ea, quæ non est productura.

Cæterum obseruandum est id, quod ex doctrina

na tradita supra disp. 9. deducitur: nempe scientiam, & ideam, quam Deus de creaturis habet, simul esse practicam, & speculatiuam: cum enim idea sit ipsamet essentia Dei, vt representat creaturas, eas vero bifariam possit representare, vel gratia speculationis solum, vel gratia etiam operis, (sicut ibidem diximus, de quauis scientia practica creata, quæ opus ipsum, vnde dicitur practica, potest gratia speculationis solum considerare) ideo scientia, & idea, quam Deus habet de creaturis, ad scientiam practicam, & speculatiuam, nostro modo intelligendi, pertinere potest. Quare nescio, quo fundamento nixus Okam in 1. d. 35. q. 6. dixerit, Okam, ideam & scientiam Dei nec ad practicam, nec ad speculatiuam proprie pertinere.

CAPVT II.

Non tantum specierum, & generum, sed in diuiduorum etiam singulas ideas in Deo esse.

Henricus quodlib. 7. q. 5. docuit non esse proprias ideas singularium, sed communes tantum specierum, & generum, vt ita omnes homines fiant instar vnius idæ naturæ humanæ in Deo existentis: sicut quidam putarunt, Platonem extra Deum vnā ideam communem naturæ posuisse, ex qua omnia singularia fierent: & quod lib. 3. q. 1. idem Henricus dixerat esse quidem vnā solum ideam naturæ specificæ, sed tamen cum diuersis respectibus ad singula indiuidua.

Multo vero probabilius est, indiuiduorum singulas esse ideas, & exemplaria: id quod expresse docuerunt Bonau. in 1. d. 35. art. 1. q. 4. Richard. dist. 36. art. 2. q. 3. Aegidius art. 2. q. 4. & S. Thom. in hoc art. ad 4. nam postquam dixit ex sententia Platonis indiuiduorum non esse propriam ideam, sed communem, subiungit, *Sed prouidentia diuina non solum se extendit ad species, sed ad singularia, vt infra dicitur.* Quibus verbis contrariam sententiam docere voluit, ac si diceret concedendas esse singulorum indiuiduorum proprias ideas, quia prouidentia ad singula etiam refertur: & fortiori ratione id debent asserere quotquot existimant, ideam esse non ipsam essentiam diuinam, sed rem obiectiue præsentem intellectui diuino. Sic enim cum singula indiuidua præsentia sint, sequitur singulorum ideam in Deo esse. Hoc ipsum diserte tradidit August. Epistola 115. ad Nebridium prope finem, vbi postquam hanc eandem quæstionem proposuit, & difficilem esse dixit, tandem ait, vt fieret homo, vnā tantum fuisse rationem hominis, sed vt fieret populus non tantum fuisse vnā hominis rationem, sed etiam hominum: concludit his verbis, *Si ergo pars huius vniuersi est Nebridius, sicut est, & omne vniuersum partibus constat, non potuit vniuersi conditor Deus partium rationem non habere.*

Ego vero non solum censeo, singulatum & indiuiduorum ideas in Deo esse, verum etiam non esse ideas specierum, aut generum in vniuersum, adhuc sola ratione ab ideis singulariū distinctas, id quod non solum intelligo de ideis, quæ habent rationem exemplaris rerum futurarum, sed etiam de ideis rerum solū possibilem, etiam si ad speculatiuam scientiam pertineant. Primum quidem de ideis, quæ exemplaria sunt, aut ad practicā scientiam reducuntur, constat, quia hæc sunt principia rerum faciendarum, sed nihil aliud produci potest, nisi indiuiduum, ergo non sunt idæ nisi singularium.

K 4

Deinde

Idea & scientia creaturarum in Deo practica simul & speculatiua est.

Henrici sententia.

Opposita sententia verior, Bonau. Richard. Aegidius, S. Thom.

Et etiam Augustinus.

In Deo non sunt genera, aut specierum idea propria, vel exemplaria.

Deinde de ideis possibilem, etiam quatenus ad speculationem spectant, idem probatur: quoniam Deus non habet conceptum obiectum generis, aut speciei distinctum à conceptu singularium ipse enim non distinguit, nec abstrahit vniuersalia prædicata à singularibus, sed singulas res indiuiduas cognoscit, sicut sunt, ut ostendimus disput. 1. 8. cap. 2. ergo frustra assignatur idea specierum, & generum in vniuersum, cum essentia diuina, quæ est cognitio & eo ipso idea rerum ad ipsas solum in indiuiduo referatur, ut dictum est: & quidem sicut eas distinctas cognoscit, ut re ipsa inter se distinctæ sunt, sic etiam nos secundum nostram rationem in essentia illius, & cognitione plures ideas nostro modo intelligendi distinguimus: & quamuis nos distinguamus in rebus rationem genericam ab specifica, & singulari, hoc tamen satis non est, ut in Deo singularium & vniuersalium naturarum ideas distinguamus: in ipso enim solum distinguimus diuersas ideas, & cognitiones ex diuersis obiectis, non à nobis, sed ab ipso cognitis, ergo si ipse non cognoscit, ut obiecta distincta, naturam in vniuersum, & naturam in singulari, non debet in eo duplex cognitio, aut idea distincta.

CAPVT III.

Materia, & accidentium, quæ realiter distinguuntur à substantia, peculiare idea ponenda sunt.

S. Thom. materia prima propriam nequeat ideam.

Sanctus Thom. in hoc art. ad 3. docet aperte, materiam primam non habere ideam propriam in Deo, sed eandem existimat esse materiam, & totius: reddit rationem, quia secundum se non habet esse, cum sit pura potentia, & totum esse habet à forma, quare nec quidquam ex se habeat cognoscibilitatis. Quibus verbis insinuat, non esse ideam in Deo materiam primam, quatenus exemplar est, neque quatenus ratio est: ac proinde neque illius esse ideam, quæ ad scientiam speculatiuam pertineat, quia ex se nihil habet cognoscibilitatis.

Sententia Caietani.

8.

Hanc sententiam sequuntur Thomistæ communiter, & Caiet. in hoc art. addit tamen, ideam materiam primam, quæ est solum ratio, & ad speculatiuam scientiam spectat, esse totius compositi, non cuiuscunque, sed corporis, ut corpus est: ideam vero materiam primam, quæ est practica, & dici solet exemplar, esse totius compositi, quod ipsa componit secundum omnem rationem illius. Huius vero ea potest ratio assignari, quoniam materia prima non habet esse re ipsa nisi per totum, quod omnem rationem specificam, & genericam simul continet, operatio enim ad omnia terminatur: ergo tantum habet ideam quatenus est exemplar, commune cum toto; idea enim hoc modo est principium operis, cui tribuit esse, & primo ad totum terminari debet: at vero quia cognitio speculatiua potest ad solam rationem genericam referri, & ideam, ut ratio ex sententia S. Th. ad speculatiuam scientiam pertinet, materia prima dicitur ideam, seu rationem habere communem cum eo, per quod habet posse speculatiue cognosci: sed cognosci potest perfecte in aliquo esse per formam corporis in genere: ergo idea, ut ratio speculatiua materiam, est idea corporis, ut corpus est.

Sententiam S. Thom. eam limitat, ut non sit idea propria materia prima, tamquam obiecti, aut ideam distinctam, nisi secundum ratio-

ne. Hanc opinionem ex parte videtur secutus Aegidius in 1. d. 24. q. 4. limitat tamen eam hoc modo, ut non sit idea propria materia prima, tamquam obiecti, aut ideam distinctam, nisi secundum ratio-

nem quia Deus per ideam quam habet, cognoscit formam à materia distingui, non actum, quia materia secundum se non conuenit actui, neque tantum distinctam opere, quia non fit secundum se, sed sola ratione: quare eodem modo concedere videtur ideam materiam, atque generum, & specierum distinctam ab idea singularium.

Sed certe, aut omnino concedi debet idea propria materiam, aut profus negari, aut enim ex se materia non habet aliquam entitatem, ut putant S. Thom. & plures eius discipuli, & sic nulla erit in Deo propria idea nec practica, nec speculatiua. Practica enim ponitur ad diuersum, & proprium effectum, seu opus, qualis non est materia prima in hac opinione, cum non habeat proprium esse. Speculatiua vero ponitur etiam ad speculandum, & intelligendum, id quod ex se habet aliquid entitatis, & cognoscibilitatis secundum esse: nam quod cognoscitur non esse, non dicitur cognoscibile: ergo nulla esset hoc modo idea materiam primam, non solum tanquam obiecti actui, aut opere distincti, sed neque distincti ratione, quia neque ratione distingueretur à forma, ut aliquid diuersum intelligibile ab ea: ergo idea materiam esset idea totius compositi non solum practica, sed speculatiua etiam, non, ut putant Caiet. totius in genere secundum rationem corporis, sed totius singularis: eo quod Deus non intelligat aliquid sub ratione generica communi, & abstracta à singularibus ut prædictum est. Quod si materia prima ex se aliquam habeat entitatem, ut in Philosophia verius puto, habebit propriam ideam non solum, ut ratio est, & ad speculatiuam scientiam spectat, sed etiam ut exemplar dicitur, & ad practicum scientiam reducit: nam sic tanquam distincta res produci, & cognosci poterit: atque adeo Albertus in 1. disp. 35. art. 10. expresse concessit in Deo propriam ideam materiam primam.

Tandem de accidentibus docet S. Th. in solutione 4. ea, quæ sunt cum toto composita, non habere propriam ideam distinctam ab idea totius: accidentia vero, quæ ipsam produci, & ad speculatiuam scientiam habere, & quamuis S. Doctor non explicet, utrum loquatur de idea, ut est exemplar practicum operis, an, ut est ratio speculatiua; tamen eius ratio plane indicat, solum loqui de idea practica.

Sic etiam Aegidius loco allegato dicit accidentia, quæ sunt cum toto, habere quidem ideam actu distinctam cognitione, sed non operatione, hoc est speculatiuam sed non practicam, alia vero accidentia inquit, habere ideam distinctam cognitione, & operatione, hoc est speculatiuam, & practicam. De speculatiua nemo potest dubitare, quoniam cum accidentia ex se habeant entitatem distinctam à subiecto, loquimur enim de accidentibus re ipsa à subiecto distinctis) habebunt etiam distinctam rationem obiecti intelligibilis, ac proinde distinctam ideam speculatiuam, non solum inde distinctam ideam speculatiuam, non solum inde distinctam ideam speculatiuam, sed etiam quæ subiecto iam producta adueniunt, sed etiam quæ simul cum illo producantur. Quod vero non habeant distinctam ideam practicam, quæ sit exemplar operis, probat S. Thom. quia artifex eadem ideam dicitur facere domum, & omnia illius accidentia: ergo & Deus eadem faciet hominem, & omnia simul accidentia cum illo.

Ego vero non video satis, cur singula accidentia à subiecto realiter distincta non habeant singulas ideas, etiam practicas; nam de speculatiuis

id